

Elment a Mester

Életének 76. évében elhunyt Makovecz Imre nemzetközi híró építész, a magyar organikus építészet Kossuth-díjas, Corvin-lánccal kitüntetett stílusteremtő alakja. Búcsúztatása október 8-án volt a Farkasréti temetőben, az általa tervezett ravatalozóban.

Aligha akad hozzá hasonlítható építész, aki műveivel és közösségi szerepvállalásával olyan mélységben átforgalmazta és olyan eredményesen emelte volna az épületeit használók életminőségét, kedvet, büszkeséget, méltóságot adva az épületeivel kapcsolatba kerülőknek.

Minden munkájában az építés drámáját tartotta szem előtt: azt a hatást, amelyet egy ház tervezése, megvalósítása és használata a közösségre gyakorol. Számára ez minden stilisztikai, művészeti kérdésnél előbbre való volt.

A magyar kultúrában ritka módon sikeres iskolateremtő művész volt, aki rendkívüli energiát fordított az újabb nemzedékek szemléletének alakítására. Építészetének és gondolkodásmódjának követői ma már egészen egyedülálló módon hozzájárulnak az ország építészeti arculatának alakításához.

Kezdeményező szerepet játszott a főépítészeti rendszer létrejöttében. A települések formálását gazdaként vállaló építészek – többnyire a korlátozó lehetőségekkel dacolva – hosszú évek óta folytatnak sikeres küzdelmet a kulturált környezetfejlesztésért, ami nemzetközileg éppoly figyelemre méltó, mint Makovecz Imre saját alkotásai.

Mesteriskoláival, a Magyar Építész Kamara létrehozása iránti fáradozásával, a Kós Károly Egyesülés megszervezésével, és annak több mint húsz éve tartó munkálkodásával, példát adott a szakmai önszerveződés lehetőségeire és a lehetőségek eredményes kihasználására.

Makovecz Imre 1935. november 20-án született Budapesten. Huszonegy éves volt az 1956-os forradalom idején, amely életének meghatározó

eseményévé vált. A Budapesti Műszaki Egyetemen 1959-ben építészmérnöki, majd 1962-ben az Iparművészeti Főiskolán építőművészi diplomát szerzett, 1959-től állami tervezővállalatoknál dolgozott, ezt követte a Pilis Állami Parkerdőgazdaság, 1981-től saját irodájában tervezett, alkotott.

1969-ben a legrangosabb építőművészeti szakmai díjjal, az Ybl-díjjal, 1990-ben Kossuth-díjjal, 1996-ban Magyar Örökség Díjjal, 1999-ben Steidl Imre-díjjal tüntették ki. 2001-ben megkapta a Corvin-lánccal, 2003-ban a Prima Primissima-díjjal, 2011-ben a Szent István-díjjal. Több külföldi egyetem és akadémia díszdoktora, tagja, kitüntetettje. 2009-ben Hajdúböszörményben Főépítészeti Életmű Díjat kapott a várostól és az Országos Főépítészeti Kollégiumtól.

1987-től tanára volt a Nemzetközi Építészeti Akadémiának, 1992 óta a Magyar Művészeti Akadémia elnöke, tanított a Budapesti Műszaki Egyetemen és az Iparművészeti Főiskolán. Építészként fő műve az 1992-es sevillai világkiállítás magyar pavilonja volt. Erről így írt saját honlapján: „A pavilon

tengelye észak-déli irányú. Belül két fal feszül az épület átlójára. A párhuzamos falak egymástól három méter távolságra állnak. A falakra ül fel az épület hét tornya (...) A falakból – hol halkabban, hol hangosabban – beszéd hangjai szűrődnek ki. A látogató közöttük sétálva – elvonatkoztatva a felette levő hét toronytól – úgy érzi, egy élő faltestben halad, amely magát Magyarországot jelképezi.”

Makovecz Imre száznál több különböző funkciójú, jellegzetes épületet alkotott. A fát nem díszítőelemként, hanem szerkezetként használta, művei környezetükbe illenek, emberbarát, természetes anyagok felhasználásával készültek. Szerinte az épületnek úgy kell kinéznie, mintha az alja a földből nőtt volna ki, és a teteje az égből esett volna le rá. Újabb munkái a makói Hagymaház és az egri uszoda. Makói fürdőegyüttesének átadását már nem érthette meg. Az utókor adósa marad, mivel Budapesten nem áll egyetlen épülete sem, azonban a Krisztinavárosi templom tervét még elkészítette. Pályatársai, kollégái, tanítványai, a Kós Károly Egyesülés tagjai méltó módon emlékeztek meg a Mesterről szóban, írásaikban, tetteikben.

(Forrás: Nagy Ervin nekrológ, www.makovecz.hu)

Építészet Vilá

Az építészet mindenkié, az építészek mindenkiért

Az Építészet Világnapján, október első hétfőjén Pintér Sándor belügyminiszter a BM-ben átadta a Lechner Lajos-, a Palóczy Antal- és a Pro Architektúra-díjakat. Majd a Magyar Építészek Házában folytatódott a világnapi rendezvénysorozat.

Az ünnepséget Szaló Péter, a területrendezésért és építésügyért felelős helyettes államtitkár nyitotta meg. Beszédében kiemelte, a napokban elhunyt Makovecz Imrére emlékezve, a minőségesség kell, hogy vezérelje az építészeteket pályájuk során. Az építészet a mérnöki tevékenység és az esztétikum együttese, alkotó és teremtő munka, több mint az építőanyagok bizonyos rendje alkotja fedél. Az építészet egyszerre jelenti a múltat, a jelent és a jövőt; az alkotások a használati értékükön felül többletértéket is hordoznak magukban és magukon, évtizedekre vagy akár évszázadokra meghatározva környezetünket.

Szaló Péter röviden ismertette a díjakkal kapcsolatos elvárásokat, felteteleket, majd méltatta az ez évi díjazottak munkáját. Ezt követően Pintér Sándor miniszter átadta a Lechner Lajos-, a Palóczy Antal- és a Pro Architektúra-díjakat.

A Magyar Építészek Házában az ünnepi köszöntők után az elhunyt mesterre emlékezve levetítették Gerle János, Madzin Attila, Masznyik Csaba alkotását, az *Építésmesterek: Makovecz Imre* című videointerjút.

Földes László beszámolt az Union of International Associations (UIA) – Építészek Nemzetközi Szövetsége

XXIV., Tokióban tartott kongresszusról, ahol a Magyar Építőművészek Szövetsége (MÉSZ) a magyar építészeti kultúrát bemutató kiállítást rendezett. A mintegy 15 négyzetméteren megjelenő interaktív kiállítás azt mutatta be, hogy a magyar építészeti értékek világszínvonalúak, ezekre az értékekre elsősorban az innováció oldaláról érdemes építeni. A magyar építészet nagy korszakait átfogó kiállítás és film, a kortárs építészet kibontakozását jelenítette meg, olyan kontextusba helyezve a magyar értéket, amely az építészeti megújulást, folyamatában jelenti.

Az Építészet Világnapja alkalmából rendezett eseményen átadták Az Év Háza-díjat és a Magyar Építész Kamara (MÉK) – Magyar Építész Szövetség diploma-díjakat.

Díjazottak

Lechner Lajos-díjak

A Lechner Lajos-díj az építésügyi igazgatásban legalább egy évtizede végzett kimagasló szakmai tevékenység elismerését kifejező díj, amelyből évente hat adományozható.

Díjat kapott: Kovács János, Mezőkeresztes Város Polgármesteri Hivatala építésügyi csoportvezetője; Lóránt Katalin, Eger Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Építési Iroda építésügyi előadója; Szelecky

Szilvia, Budapest I. kerület Budavári Önkormányzat Polgármesteri Hivatal, Építési Iroda irodavezetője; Sziki Gyula, Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal, Városrendezési Osztálya osztályvezetője; Takácsné Czukker Szilvia, Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatala építésügyi osztályvezetője.

Palóczy Antal-díjak

A Palóczy Antal-díj a településrendezés területén legalább egy évtizeden át végzett kiemelkedő tevékenység, és az elért szakmai sikerek elismerését kifejező miniszteri díj, amelyből

évente kettő adományozható.

Az ez évi díjazottak: Ihrig Dénes, a BME Urbanisztikai Tanszéke nyugalmazott egyetemi docense, aranydiplomás építészmérnök sokrétű szakmai-társadalmi munkásságáért. Ihrig Dénes jelentős – metodikai kérdéseket is felvállaló – városrendezési tervek készítőjeként, irányítójaként, több sikeres tervpályázat szerzőjeként ismert, a településrendezés területén közel hat évtizedes múltra tekint vissza. A BME Urbanisztikai Tanszékén építésznemzedékek tanításában és nevelésében, az Ybl Miklós Főiskola város-

Hatvan, Új autóbusz-állomás

Cellődömök, Városháza

Paks, Erzsébet Szálló

gnap 2011

Budapest, Richter Gedeon Kémiai Kutatóépület

rendezési oktatásának megszervezésében, a kari Tudományos Diákkörök és a kari Gazdasági Bizottság elnökségében végzett kimagasló oktatói és szakmai tevékenységét.

Liszky Krisztina okleveles építész-mérnök, vezető településtervező, az Urban-Lis Stúdió Kft. ügyvezetője a fővárosra jellemző sajátos településtervezési metodika, valamint a városmegújítás újszerű szabályozási módszereinek kimunkálásában nyújtott kimagasló szerepvállalásáért, a MÉK Terület- és Településrendezési Tagozatának elnökeként végzett munkássága, a településrendezés területén példamutató elkötelezettséggel, komplex gondolkodásmóddal és problémamegoldó képességgel végzett több évtizedes innovatív tervezői, szakmai-társadalmi és oktatói tevékenységéért.

Pro Architektúra-díjak

A Pro Architectúra-díj egy építészeti alkotás kiemelkedő színvonalának elismeréseként adományozható miniszteri kitüntetés. Az építészeti díjak hierarchiájában az Ybl Miklós-díjat követi. Míg az Ybl-díj életműre vagy huzamosabb idejű építészeti munkásságra adható, a Pro Architectúra-díjat már néhány éves gyakorlatú építész is megkaphatja.

Díjat kaptak: Alsóbogát, Festetich Kástély helyreállítása tervezésért megosztva Szűcs Endre és Tóth Péter. Budapest, Richter Gedeon Kémiai Kutatóépülete tervezésért megosztva Oláh Éva, Tóth Zoltán

és Zoboki Gábor. Celldömölk, Városháza tervezésért megosztva Guzmics György, Menyhárt Gergő, M. Guzmics Annamária, Guzmics-Kiss Andrea és Fenes Tamás. Hatvan, Új autóbusz-állomás tervezésért megosztva Kaló Emese, Pásztor József, Igar Péter és Dénes György. Paks, Erzsébet Szálló bővítése tervezésért megosztva Bartók István, Benárd Aurél, Bojti Anna, Fejérdy Péter, Natta Anikó és Tatár Balázs.

„Év háza” 2011 díjak

A 2011-ben negyedik alkalommal meghirdetett Év háza pályázaton az elmúlt években megvalósult családi házak közül 22 méretetett meg a zsűri előtt. A pályázaton való részvétel – ahogyan eddig is – a Magyar Építőművészek Szövetsége jóvoltából a Visegrádi Négyek Családi Háza kiállításon való szereplés lehetőségét is biztosította.

Az „Év háza 2011” elismerést Földes László és Balogh Csaba Nagykovácsiban épült Acéltornácós ház névre keresztelt családi háza nyerte el.

A Magyar Építész Kamara különdíját a Mórocz Tamás tervezte budakeszi családi ház, míg a Hella ÁNR Árnékolástechnika Zrt. különdíját Nagy Tamás főtligeti családi háza kapta.

Dicsérő oklevél

A zsűri az előremutató szemléletet és az energiahatékony megoldásokat támogatva Dicsérő oklevelet adott Sinóros-Szabó Balázs Dunakeszin épült négylakásos passzív sorházának.

Építészeti és emberi jogok a fő témája a 2011. évi Építészeti Világnapjának, amelyet az UIA-International Union of Architects (Építőművészek Nemzetközi Szövetsége) október 3-án ünnepel. A téma elméleti és gyakorlati feldolgozására szólít fel, és az építészek részéről az alábbi kérdéseket veti fel:

– Milyen módon járul hozzá az építész szakma az emberek egymással szembeni méltányosságához?

– Milyen fajta cselekvéssel erősítheti meg az építész az emberek jogait a hajlékhoz, a vízhez, a munkához, de emellett a városhoz, az oktatáshoz és a kultúrához is?

– Hogyan tudja segíteni az építészeti és a várostervezési az általános jogok érvényesítését minden polgár számára?

– Milyen módon tud az építészeti és várostervezési egy kirekesztés és elnyomás elleni stratégiához hozzájárulni?

Louise Cox, az UIA elnöke üzenete a világ építészeti számára a 2011-es Építészeti Világnapja alkalmából:

„A méltóság tiszteletben tartása alapvető jellemzője az egészséges városnak. Nem felejtethetjük el az embereket, és nem tévesztethetjük szem elől alapvető jogaikat sem.”

„Az építészeknek a közösségi és helyi önkormányzati szint mellett a nagyvárosok vezetése szintjén is foglalkozniuk kell ezzel a témával. Az UIA 'Action without Borders' (Cselekvés határokon nélkül) programja segítségével orientálja elméleti és gyakorlati munkáját ezen témák irányába.”

UIA, MÉSZ

Visszatért az élet

Magyarország történetének eddigi legnagyobb ipari és ökológiai katasztrófájának egyéves évfordulóján Kolontáron emlékhelyet avattak, életfával és lélekharanggal tiszteltek az áldozatok emléke előtt. Devecserben emlékpark épült és elkészült az újonnan felépített posta és a Rotary Ház kulturális és oktatási központ.

A tragédia utáni újjáépítés az állam átfogó és szakszerű irányítása mellett eddig soha nem látott széles társadalmi összefogással valósult meg, aminek köszönhetően ma már rehabilitált természeti és építészeti környezet fogadja az odalátogatókat, és visszatért az élet a régi kerékvágásba. A tragédia ráirányította a figyelmet a jogszabályok pontatlanságaira és hiányosságaira, ezért már az új alaptörvény és az új katasztrófavédelmi törvény is olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek azt szolgálják, hogy ne ismétlődhessen meg a tavalyi sajnálatos esemény.

Az összefogás eredményre vezetett

Egy év alatt újjáépült a vörösiszap által sújtott térség. Az összefogás eredményes volt – fogalmazott az évfordulón Devecserben *Pintér Sándor* belügyminiszter. Felidézte: 2010. október 4-én szörnyű katasztrófa történt, egymillió köbméter vörösiszap ömlött Kolontárra és Devecserre, mely mindent magával ragadott, nem kímélt semmit. Nyolc ember azonnal életét veszítette, két ember a maró lúgtól a kórházban halt meg. A vörösiszap lakhatatlanná tette a környéket, veszélyeztette a mát, a holnapot. *Pintér Sándor* köszönetet mondott mindenkinek, aki a mentésben részt vett, állampolgároknak, szervezeteknek egyaránt. – Egy évvel ezelőtt sok kétségbeesett arccal találkoztam, akik kételkedtek abban, hogy újjáépülhet a környék, lesz hol lakni, visszatérhet az élet, de az összefogás végül eredményre vezetett – zárta szavait a belügyminiszter. *Pintér Sándor* a meg-

emlékezés alkalmából kitüntetésekkel adta át a katasztrófa elhárításában való részvételért.

„Fogadj örökbe egy fát”

A kezdeményezést a Belügyminisztérium Területrendezési és Építésügyi Helyettes Államtitkársága és az új városi közpark tervezői indították a devecseri általános iskolás gyerekek részvételére számítva.

Szaló Péter, a Belügyminisztérium területrendezési és építésügyi helyettes államtitkára a devecseri Gárdonyi Géza Közös Fenntartású Általános Iskola és Óvodában elmondta, a kezdeményezés célja, hogy megértsék a gyerekekkel: a vörösiszap által elsöpört kerteket és az ott élő fákat gazdáik elhagyni kényszerültek, mert el kellett költözniük erről a területről. Sokan távoli településeken kezdtek új életet. „Kerti kedvenceik” azonban itt maradnak, egy új városi közpark fái lesznek. Azt a személyes gondoskodást, szeretetet, amit eddig a gazdáiktól megkaptak, most új gazdáiktól várják majd. *Szaló Péter* azt kérte a gyerekektől, hogy becsüljék meg és óvják a park fáit, és az árnyékukban felnövekvő új csemetéket.

A helyettes államtitkár 64 kisdíáknak adta át a kiadványt, amit a tájépítész-munkatársai állítottak össze. Az intéz-

mény igazgatója rendkívüli helytállásáért Vörösiszap-katasztrófa Erdemjelet kapott *Pintér Sándor* belügyminisztertől.

Postaavatás Devecserben

Az új postát az ipari katasztrófában használhatatlanná vált régi hivatal helyett, mintegy 100 millió forintért építették meg. Az új épületet *Geszti László*, a Magyar Posta Zrt. vezérigazgatója és *Toldi Tamás* Devecser polgármestere adta át. Az ünnepélyes átadás alkalmával a vezérigazgató és *Pintér Sándor* belügyminiszter a Postamúzeumnak és a Bélyegmúzeumnak adott fel képeslapot. A napot fáklyás felvonulás zárta, amely az Emlékparkból az újonnan épített lakóparkba vezetett.

Emlékhely-avatás Kolontáron

Egy éve október 4-én senki sem hitte, hogy a jövőben itt bármi megterem. A példás nemzeti összefogás azonban mára újjáépítette Kolontárt és Devecsert – mondta *Kontrát Károly*, a BM parlamenti államtitkára a kolontári emlékhely avatásán. A koszorúzáson részt vett *Pintér Sándor* és *Hende Csaba* miniszter, továbbá *Kontrát Károly*, *Illés Zoltán*, *Fónagy János* és *Kovács Zoltán* államtitkár. A felavatott emlékhelynél beszédet mondott *Tili Károly* polgármester. A résztvevők elhelyezték a szeretet és megemlékezés virágait, valamint gyertyát gyújtottak.

Számok és tények

Egy évvel a vörösiszap katasztrófa után befejeződött a katasztrófavédelem munkája az ajkai térségben. A gátszakadás óta összesen 145 ezer ember végzett emberfeletti munkát a terület helyreállításán és az újjáépítésen.

A vörösiszap a három településen 358 házat tett lakhatatlanná, azok többségét le kellett bontani. Az előtött és bontásra ítélt házak helyett Devecserben és Kolontáron 112 új ház épült fel. A károsultak száma meghaladja a hétszázat. A vörösiszap-katasztrófára az állam eddig több mint 35 milliárd forintot költött, ebből az újjáépítésre 6,29 milliárd forintot, a károsult ingatlanok helyreállítására 48,5 milliárd forintot fordítottak, a károsultaknak 125 használt lakást vásároltak 1,2 milliárd forint értékben. Az állam a családok gépjárműveiben, konyhakertjeiben és ruhaneműiben keletkezett kárért 475,6 milliárd forintot fizettek ki.

A három település utcáin kívül a vörösiszap több mint ezer hektár mezőgazdasági területet borított el, de a tározóból kizúduló veszélyes anyag további négy, Ajkától nyugatra fekvő település – Tüskevár, Apácatorna, Kamond, Kisberzsény – belterületét is elérte. Az összesítés szerint a mentés során a timföldgyár területén kijelölt lerakókba 964 ezer köbméter vörösiszapos földet és 160 ezer köbméter bontási törmelékkel szállítottak a teherautók az elmúlt tizenkét hónapban.